Helyi értéktár létrehozása

TANULMÁNY

Készült:

A TOP-6.9.2-16-DU1-2018-00001 azonosítószámú

„Helyi identitás és kohézió erősítése Dunaújvárosban”

című projekt keretében

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata

2022. május

Tartalom

Ábrák 3

Vezetői összefoglaló 5

1. Az értéktár létrehozásának célja 7

2. Értékfeltáró jó gyakorlatok – azaz mások hogyan csinálják? 7

3. A jelenlegi dunaújvárosi helyi értéktár bemutatása 10

A „természeti környezet" kategóriába sorolt értékek 10

Baracsi úti „Arborétum" természetvédelmi terület 10

Duna-parti védmű és sétányok 12

A „kulturális örökség" kategóriába sorolt értékek 13

Szocreál építészeti tanösvény 13

Somogyi József Martinász című szobra 15

A Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes 16

A tánc műfajainak megalapítása Dunaújvárosban 19

Dunaújvárosi Vegyeskar 20

Dózsa Mozi és a Dózsa György tér 22

A Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros Gyűjteménye 24

Magyar Papírmúzeum 26

Steixner István munkássága 28

Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep és Szoborpark 29

Az „épített környezet" kategóriába sorolt értékek 32

Dunaújvárosi Evangélikus Templom 32

Pentele híd 33

Az „agrár-és élelmiszergazdaság" kategóriába sorolt értékek 35

Magyar Óriásnyúl 35

4. Javaslatok az értéktárba való felvételre 37

DUNA-PARTI GYURGYALAG TELEP 37

SZALKI SZIGET 38

MUKI GŐZMOZDONY 38

AZ INTERCISA MÚZEUM 39

RÓMAI KŐTÁR ÉS ROMKERT 40

A BELVÁROS JELLEGZETESEN SZOCREÁL STÍLUSBAN ÉPÜLT LAKÓ- ÉS KÖZÉPÜLETEI 40
BARTÓK KAMARASZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZETEK HÁZA 41
REFORMÁTUS TEMPLOM 41
AZ 1848/49-ES HŐSI EMLÉKMŰ 41
A DUNAI VASMŰ IPARTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSA 41
VÁROSSZERTE VÉDETT EGYEDI FÁK, FASOROK 42
MÓDER ZENÉLŐ SZOBORPARK MÚZEUM DUNAÚJVÁROS 42
DUNAÚJVÁROSI ELSŐ VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰ 43
További javaslatok: 43
Felhasznált irodalom 44

Ábrák

1. ábra: A Május 1 út lakóépületei az építéskor és napjainkban 9
2. ábra: Képek a Baracsi úti Arborétumról 11
3. ábra: Duna-parti sétányok 12
4. ábra: A Vasmű bejárata és az Üzletház 13
5. ábra: A Bartók régen és most 14
6. ábra: Somogyi József Martinász c. szobra 15
7. ábra: A Martinász szobor Dunaújváros 16
8. ábra: Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes 17
9. ábra: A Vasas táncegyüttes a jubileumi díjátadó ünnepségen, Suplicz Mihály művészeti vezetővel 17
10. ábra: A „Vasas” 1982-ben a Dózsa Mozi előtt 18
11. ábra: A Dunaújvárosi Vegyeskar 20
12. ábra: A Dunaújvárosi Vegyeskar 21
13. ábra: Bartók Béla Ligetzáró-Évadnyitó 2018 21
14. ábra: A Dózsa Filmszínház egykor és ma 23
15. ábra: A Dózsa György tér mai arca, a Corner Hotel és Kávézó szomszédságában 23
16. ábra: A Kortárs Művészeti Intézet épülete 24
17. ábra: Egy kiállítás képei 25
18. ábra: Magyar Papírmúzeum 26
19. ábra: Működőképes papírgyártógép-modell és papírbútor 27

20. ábra: Steixner István 28
21. ábra: Steixner István munkái 29
22. ábra: A dunaújvárosi szoborpark néhány alkotása 31
23. ábra: A Dunaújvárosi EvangélikusTemplom 32
24. ábra: A Pentele Híd 34
25. ábra: A Pentele Híd 35
26. ábra: Magyar óriásnyúl színváltozatok: vadas, fekete, vasderes és fehér 36
27. ábra: Duna-parti gyurgyalag telep 37
28. ábra: A Szalki sziget a kempinggel és a stranddal 38
29. ábra: Muki a gőzmozdony a város központjában 39
30. ábra: Zenélő szobor Dunaújvárosban 42

Vezetői összefoglaló

Intercisa - Pentele – Dunaújváros – 2000 éves múlttal rendelkező, alig 70 éves város Dunaújváros. Bár hazánk egyik legfiatalabb városa, különösen gazdag múlttal és tárgyi örökséggel büszkélkedhet.

Az eklektikus, több korból építkező városrészekben barangolva találkozhatunk a római kori kőtár oszlopaival, taposhatjuk a sok vérrel áztatott egykori hadiút "kilométerköveit", rácsodálkozhatunk a dunaújvárosi víztorony karcsú betontestére. Ahogy Ráthonyi János írja: „Hátrább az új város modern lakóépületei kéredzkednek a képbe, s az égboltot szivárványszínekkel tarkítják a távoli gyárak kéményeiből feltörő füstgomolyok. Az ifjú város, amely a régi nevét egy XI. századbeli görögkeleti monostor védszentjéről, Panteleonról nyerte és a középkorban Pentele lett, ma már büszkén viselheti az első magyar szocialista város nevét: Dunaújváros. Az ősi római castrum ma a magyar ipar egyik erődítménye: Dunai Vasmű kombinátja, hatalmas gyárai és üzemei, a Dunamenti Erőmű, a Dunaújvárosi Papírgyár és sok más ipari alkotás, intézmény "öregbíti" hírnevét, amely húszegynéhány év alatt kinőtte a kamaszkor jellegzetességeit és erős, izmos ifjúvá serdült."[1]

Minden településnek, közösségnek vannak megőrzésre méltó értékei, kiemelkedő teljesítményei. Ezek felismerése, gondozása és tovább örökítése a lényege és mozgatórugója az ún. Települési Értéktár Bizottságok munkájának.

A „magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról" a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet, a Települési Értéktárak létrehozását és működtetését 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelkezik.

A települések e célból tehát létrehozhatják ún. Települési Értéktár Bizottságaikat a helyi, települési értéktár létrehozását segítő munka koordinálására. A különböző értéktárakban azokat az elemeket gyűjtik, melyek településükön a magyarságra jellemző szellemi, anyagi, természeti vagy közösségi értékkel rendelkeznek. Innen lépcsőzetesen kerülhetnek egyre feljebb a kiválasztott elemek - a Települési értéktárból a megyei értéktárba, onnan a nemzeti értéktárba. Az értéktárak csúcsán a Hungarikumok listája szerepel, amelybe olyan elemek kerülhetnek be, amelyek csak ránk, magyarokra jellemzőek, a külföldieknek a magyarokat juttatják eszébe. Ilyenek például Puskás Ferenc életműve, a pálinka, a szikvíz.

A fenti rendeletben szerepelnek azok a szakterületi kategóriák, melyekbe a nemzeti értékeket be kell sorolni a különböző települési, tájegységi, megyei és ágazati értéktárakban.

A települési értéktárak tehát –melyekből egyre több készült el az elmúlt években – az alábbi kategóriákba sorolhatják nemzeti/helyi értékeiket:

a) agrár- és élelmiszergazdaság: az agrárium szellemi termékei és tárgyi javai beleértve az erdészet, halászat, vadászat, az élelmiszerek és állategészségügy területét;

[1] Forrás: http://dunaujvarosmesel.hu/2019/07/18/25-eves-ifju-2000-eves-multtal/

b) egészség és életmód: a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat, természetgyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai;

c) épített környezet: a környezettudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített része, amely elsődlegesen az egyéni és közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja, valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

d) ipari és műszaki megoldások: az ipari termelés - beleértve a kézműipart, kézművességet is - szellemi termékei és tárgyi javai;

e) kulturális örökség: a kulturális örökség szellemi és tárgyi javai;

f) nemzetiséghez kapcsolódó érték: az adott nemzetiség identitásához kötődő jelen- vagy múltbeli nyelvi, folklór, öntevékeny, illetve hivatásos előadó-művészeti, hitéleti, alkotóművészeti hagyományainak összessége, valamint nemzetiség által épített és tárgyi örökség;

g) sport:a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgáló, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység;

h) természeti környezet: az ember természetes környezetének tárgyi javai, valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

i) turizmus és vendéglátás: a turizmus és a vendéglátás szellemi termékei és tárgyi javai.

Alábbi tanulmányunkban mi is a fenti kategóriák alapján vesszük számba a települési értéktárba tartozó helyi értékeket.

Az önkormányzat kezdeményezésére, Dunaújváros Közgyűlése 2016-ban hozta létre települési értéktár bizottságát (röviden: TÉB), amelynek feladata a helyi értékek azonosítása, a helyi értékeket tartalmazó gyűjtemény létrehozása, gondozása, a megyei értéktárral történő kapcsolattartás. A bizottság-lakossági javaslatra (!) listába veszi a város szempontjából meghatározó jelentőségű, a városhoz való tartozást kifejező egyedi szellemi terméket, tárgyat, kulturális alkotást, hagyományt, jelképet, illetve természeti értéket, és dönt azok értéktárba kerüléséről vagy a javaslat elutasításáról.

A helyi, dunaújvárosi települési értéktár természetesen folyamatosan bővül, a városlakók és az önkormányzat javaslatai alapján. Egy érték Települési Értéktárba kerülésére bárki tehet javaslatot.

A város weboldalának vonatkozó oldalán (https://dunaujvaros.hu/telepulesi_ertektar) megtalálható az az űrlap, melynek benyújtásával javaslat tehető az értéktárba való felvételre, indoklással, képi anyag feltöltésével.

A települési értéktárat bemutató alábbi tanulmányunk három fő témakörre osztottuk:

a meglévő jó gyakorlatok fejezet más városok értékmegőrző tevékenységeibe, jó gyakorlataiba nyújt némi betekintést. Azokat a jó gyakorlatokat gyűjtöttük egy csokorba,

melyek adaptálhatók Dunaújvárosra, újabb ötleteket adhatnak az összegyűjtött helyi értékek szélesebb körben történő bemutatására.

Célunk emellett, hogy a jelenlegi értéktárban szereplő értékeket is bemutassuk, végezetül javaslatokat teszünk az értéktár bővítésére – új értéktár elemeket felsorakoztatva.

1. Az értéktár létrehozásának célja

A települési Értéktár Bizottság munkájának az a célja, hogy a helyi lakosokkal együtt felismerjék, összegyűjtsék és megőrizzék azokat a jellegzetességeket, amelyekre az adott város lakói büszkék lehetnek, és ezeket az értékeket az idelátogatókkal, illetve az ország egyéb tájain élőkkel megismertessék.

Dunaújváros is sok kort megélt, ezernyi emlékkel és az emlékeket hűen őrző, köztéri szobrokkal, fémszobrokkal, épületekkel bír - ezek értéktárba gyűjtése és méltó bemutatása megkezdődött. Számos kezdeményezés történt a helyi értékek feltárására és megőrzésükre, méltó bemutatására (gondoljunk csak a szocreál tanösvényre vagy a szoborparkra) - vannak azonban még felfedezetlen „kincsei" a városnak, melyek ugyancsak az értéktárba kívánkoznak.

Folytassuk hát tovább értékfeltáró munkánkat, hiszen ezek különösen érdekesek lehetnek egy ilyen nagy múltú városban. Az értékek közérdeklődésre tarthatnak számot, hasznos munka van bennük, egyediek, fenntartásra érdemesek. Kincsek, melyeket óvni kell, melyekre vigyázni kell, s melyeket megfelelő becsben kell tartani, az érdeklődők számára méltón bemutatni.

2. Értékfeltáró jó gyakorlatok – azaz mások hogyan csinálják?

A hungarikum mozgalom számtalan települést megmozgatott, bemutatókat, kiállításokat eredményezett, olyan rendezvénysorozatot indított el, ahol felléphettek a hagyományőrzők, megjelenhetett a közösség, elhozhatták termékeiket a kistermelők, vásárok szerveződhettek.

Az értékfeltáró, gyűjtőmunka nagyon fontos része az értékmegőrző munkának – elsőként azonban települési szinten meg kell találni azokat a közösségeket, melyek ennek élére állnak. Tulajdonképpen ezzel kezdődik a TÉB bizottságok munkája.

Minden településen vannak olyan közösségek, melyek az értékek megőrzését fontosnak tartják, akik az értékfeltáró munka élére állva lelkesen tesznek közösségük értékeinek megőrzéséért. Ezek gyakran közösségi házak vezetői, vagy civil szervezetek, egyházak képviselői, helyi általános iskolák tanárai, akik szívükön viselik közösségük sorsát és örömmel vesznek részt az értékmegőrzésben.

Az alábbiakban néhány olyan települési példát hozunk az értékfeltáró és bemutató munkára, melyek mintául szolgálhatnak más települések számára is.

Civil szervezetek bevonása az értékfeltárásba és értékmegőrzésbe

Vannak települések, ahol maguk a civil szervezetek állnak az értékfeltáró munka élére, kiállítások, bemutatók aktív részesei, szívesen részt vesznek az értékek felkutatásában vagy a már feltárt értékek pontosításában, bemutatásában. A lakosság bevonása is hasznos lehet a települési értéktár munkájába, ennek egyik módja lehet, ha a civil szervezeteken keresztül szólítjuk meg őket.

Települési példa: Értékőrök képzése, civil szervezetek bevonása Mórahalmon

Mórahalmon az értékőrök képzését valósították meg. A képzés résztvevőinek toborzása interneten, illetve a helyi közösségek bevonásával történt. A jelentkezőket interjú keretében hallgatták meg. Némi lemorzsolódást követően végül 12 fő értékőr képzése valósult meg egy 24 órás, 8 modulos tematikus képzés keretében.

Települési példa: diákok bevonása az értékgyűjtésbe, foglalkoztató kiadványok révén – Mórahalom

A foglalkoztató kiadványok a korosztályi igények figyelembe vételével az 1-4. évfolyam, az 5-8. évfolyam, valamint a 9-12. évfolyam számára készültek. A foglalkoztató kiadványok a hungarikum mozgalom és a Települési Értéktár működésével kapcsolatos elméleti információkat, valamint a témakörök végén az egyes életkorok sajátosságaihoz igazodó feldolgozó feladatokat tartalmaztak.

Települési példa: Fiatal értékőrzők kutatják a település értékeit Soltszentimrén

A település egyetlen általános iskolája szívesen részt vett a település értékeinek feltárásában. Az iskolás gyerekek között rendeztek ötletbörzét, ennek segítségével feltérképezték, hogy ki, mit tart értéknek. A gyerekek csoportokban dolgoztak, bevonva a településről az érdeklődő felnőtteket is. A feltárt értékeket végül értéktérképre vitték fel, s kiállítást is rendeztek az összegyűjtött anyagból. Az értékgyűjtő munka folytatá

Sok település hagyományőrző rendezvényeken vagy egy dedikált kiállítótéren mutatja be értékeit. A helyi, személyes jelenléten alapuló, hagyományőrző rendezvényeknek valóban nincs párja, azonban a jelenlegi, környezeti fenyegetésekkel sújtott időszakban a hangsúly eltolódhat az online elérhető tartalmak felé.

Települési példa: online értéktár – a látványos és szükségszerű marketing eszköz: GyulaiÉrtékek.hu honlap

Mai, technológiával átszőtt világunkban számos lehetőség adott arra, hogy egy település online elérhetővé tegye feltárt értékeit. Példa erre a GyulaiÉrtékek.hu honlap.

Ha egy település nagyszámú digitalizált dokumentummal rendelkezik, akárcsak a dunaújvárosi József Attila könyvtár - adódik a lehetőség, hogy egy jól szerkesztett, dedikált értéktár honlapon tegye közzé azokat.

1. ábra: A Május 1 út lakóépületei az építéskor és napjainkban

Forrás: gyulaiertekek.hu kezdőoldala

A 16 jóváhagyott gyulai érték részletes bemutatása mellett különböző programtájékoztatók, rövidített szöveges információk, különböző rendezvények és kiállítások fotói is megtalálhatók a világhálón. A honlapon a gyulaiak mellett helyet kaptak még a hazai hungarikumok is.

Természetesen minden település más és más – ahol nagy múltra tekint vissza pl. a mezőgazdasági tevékenység, ott érthető, ha ezen érték köré tematikus fesztiválok szerveződnek, pl. a Méz- és Meggyfesztivál Szankon.

A települések akkor lehetnek ebben a munkában a legeredményesebbek, ha saját erősségeiket megvizsgálva választják meg az értékfeltáró és értékbemutató munkájuk eszközeit.

3. A jelenlegi dunaújvárosi helyi értéktár bemutatása

Az alábbiakban sorra vesszük a TÉB által már értéktárba felvett értékeket, kategóriánként mutatjuk be őket.

A „természeti környezet" kategóriába sorolt értékek

Jelenleg két települési érték tartozik ezen kategóriába, ezek egyike az Alsó-foki patak völgyében található.

Baracsi úti „Arborétum" természetvédelmi terület

Kategória: természeti környezet

A települési érték bemutatása:

A Dunaújvárosban található Baracsi úti Arborétum, más néven Kádár-völgyi Arborétum védett természetvédelmi terület, melynek kezelője a Dunanett Kft, azon belül is az erdészetvezető. Az arborétum megtekintése ingyenes, az érdeklődő csoportokat előzetes bejelentkezés alapján fogadják.

Az Arborétum egy erdészeti és parképítészeti céllal létrehozott terület, ahol a telepített örökzöldek a városon keresztül haladó Alsó-foki patak völgyében találhatók. A hűvös völgyben olyan élőfa-gyűjtemény kialakítására került sor, amelyben bemutathatóvá válhattak a telepített örökzöld, lombhullató fa-, és cserje fajok, tuják, hamisciprusok, borókák széles fajváltozatai. 2009-ben született döntés arról, hogy az arborétumot fejleszteni, szépíteni kellene, így a munkálatok során a Kádár-völgyben az Alsó-foki patak mellett lévő utat egyfajta tanösvényként alakították ki, minden most is látható fa mellé kiírták a magyar és latin nevét, bemutatva annak tulajdonságait. A gyalogutat faaprítékkal szórták fel, amit a kitermelt cserjékből, illetve az elpusztult fákból a helyszínen dolgoznak fel. Egy fából készült gyaloghidat is építettek a patakon át: és itt egy eddig elzárt területen lévő faritkaságokat látogathatnak az érdeklődők idegenvezetővel, előzetes bejelentkezés után. Az előzetes terveknek megfelelően újabb ritkaságokat ültettek közel 32 féle fajjal, olyanokkal, mint a mézgás éger, fehér gyertyán, sajmeggy stb. Az ide látogatókat kényelmes fapadok, asztalok és szalonnasütő hely várja, hogy legyen hol megpihenni a tanösvény végigjárása után.

2010-ben az Arborétum állatsimogatóval bővült, ahol a Mezőföldre jellemző háztáji állatokat láthatnak a városiak, legfőképpen libát, kacsát, pulykát, kecskét és nyulakat.

A területet bővíteni szeretnék a jövőben,az erdei iskolában vizesblokkot, valamint harminc embert befogadó fedett tartózkodót kívánnak építeni.

Baracsi úti Arborétum fafajtái:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Baracsi_%C3%BAti_Arbor%C3%A9tum

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: A Baracsi úti Arborétum helyi természetvédelmi oltalom alatt álló, szabadon látogatható, értékes területe Dunaújvárosnak. Egzotikus tűlevelű és lomhullató fákból álló csodálatos fagyűjtemény, ahol a fajok táblával vannak megjelölve. Területén tanösvény is található ismeretterjesztő táblákkal, háziállatokat bemutató kisállat simogató is várja az érdeklődőket.

2. ábra: Képek a Baracsi úti Arborétumról

Képek forrása: google.com search – Baracsi úti arborétum képanyaga

További információ:

Az arborétumot bemutató e-book:

https://www.yumpu.com/hu/document/view/8170540/baracsi-uti-arboretum-tanosveny-dunaujvaros

Duna-parti védmű és sétányok

Települési érték megnevezése: Duna-parti védmű és sétányok

Kategória: épített környezet; ipari és műszaki megoldások; kulturális örökség; természeti környezet

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

Dunaújváros újvárosi részén a löszfennsík és az alsó Duna-part közötti löszrészt védő művet alakítottak ki. A védőmű 163,3 hektáros területen magában foglalja a víztelenítő aknákat és kutakat, vízelvezető horhosokat és alagutakat, valamint a 193 talajvízszint észlelő kútból álló rendszert. A mérnöki létesítményt az idők során biológiai védelmi rendszerrel is kiegészítették. Egy olyan zöldterületi kultúrát fejlesztettek ki, amely „arborétum jellegű" növénytelepítéssel különleges hangulatú, ligetes természeti környezetté alakította a tereplépcsők felszínét. A területen sétányok kiépítésével lehetővé tették a parkszerű környezet látogatását.

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a Duna-parti védmű nemzetközi hírű, egyedi műszaki műtárgy.

3. ábra: Duna-parti sétányok

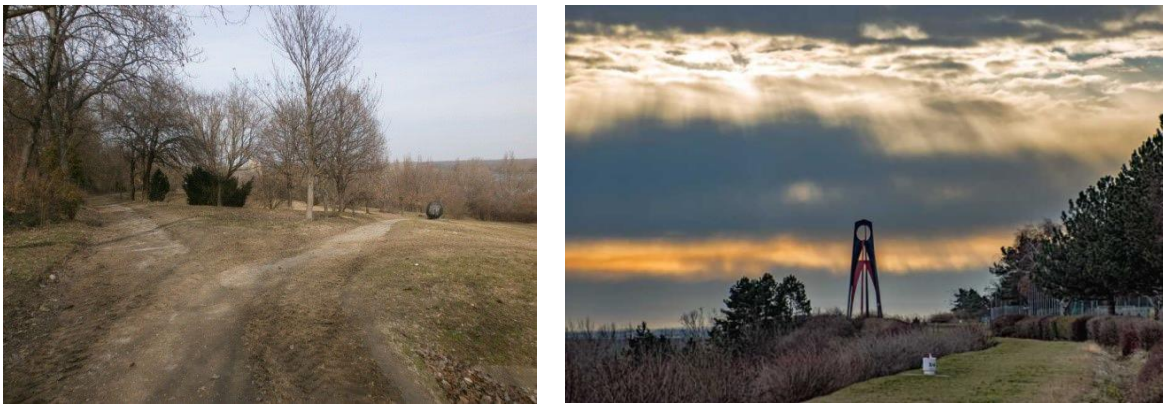

Forrás: Forrás: https://dunaujvaros.hu/dunaujvarosi_nemzetkozi_acelszobrasz_alkototelep_es_szoborpark és

https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/utazz/dunaujvaros-romantikus-duna-parti-helyek-az-ipari-varos-szelen/

A „kulturális örökség” kategóriába sorolt értékek

Szocreál építészeti tanösvény

Kategória: kulturális örökség

A települési érték leírása:

2004-ben jött létre a város egyik kuriózumszámba menő turisztikai látványossága, a 35 állomásból álló, mintegy két és fél kilométeres, két óra alatt bejárható tanösvény, mely a sajátos szocialista, illetve szocialista realista építészet történetét teszi mélyen átélhetővé.

A látogató térképpel és ismertető füzettel a kezében 35 olyan épületet és egyéb műalkotást ismerhet meg, amelyek 1950-től a 80-as évekig felölelik Dunaújváros rövid történetének valamennyi jellemző korszakát. A megjelölt épületek 3 építészeti korszakot (1. modern, szocreál; 2. modern) mutatnak be. Az úton végighaladva a látogató a régebbi stílusoktól eljuthat egészen a modern kori építészetig jut el. A város épületein – információink szerint – szinte az összes XX. század második felében alkotó jelentős magyar építész dolgozott.

A javasolt út blokkokra bontható, melyek külön-külön is élményt jelentenek, de természetesen az útvonalat végigjárva érhető el a legnagyobb hatás.

A helyszínek szisztematikus bejárását érdemes a megadott instrukciók alapján a Vasműnél kezdeni - ráadásul a monumentális, klasszicizáló, oszlopos főbejáraton jól látható Domanovszky Endre több mint ötvenkét négyzetméteres freskója, mely a Munkás-paraszt találkozás címet viseli.

A kijelölt helyszíneken táblákat helyeztek el, melyeken az építész neve mellett rendre szerepel az adott épület stílusa, illetve némely fontosabb esztétikai sajátossága is. Az úton végighaladva a látogató a régebbi stílusoktól eljuthat egészen a modern kori építészetig.

4. ábra: A Vasmű bejárata és az Üzletház

Forrás: https://dunaujvaros.hu/szocreal_epiteszeti_tanosveny

A Bartók épülete korábban kultúrházként működött, ma az épületben kap helyet a Bartók Kamaraszínház.

5. ábra: A Bartók régen és most

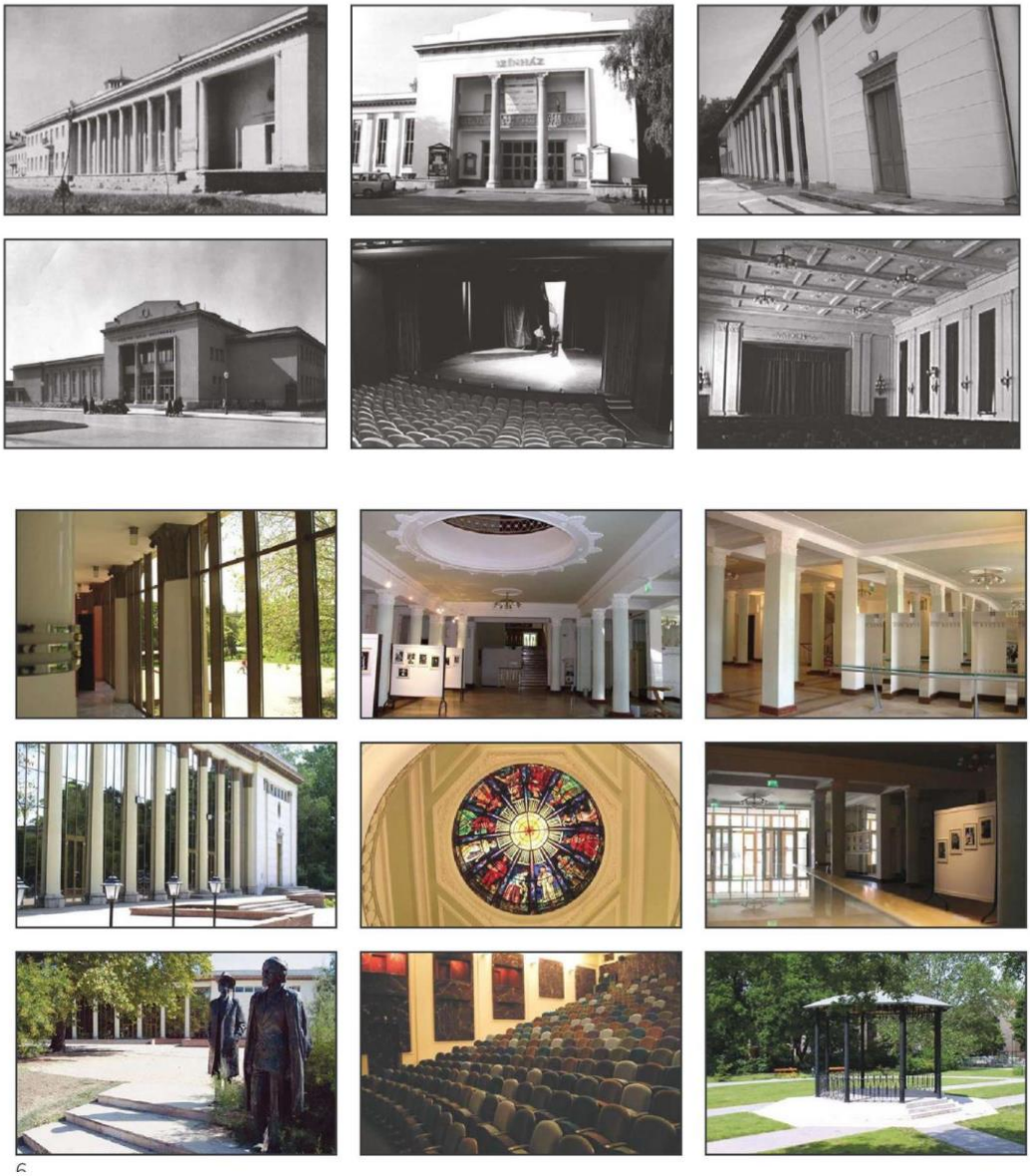

Képek forrása: http://dunaujvarosmesel.hu/2021/01/29/idoutazas-a-szocreal-tanosvenyen/

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: az útvonal egyedi, több építészettörténeti korszakot mutat be, a megyében egyedülálló módon.

Somogyi József Martinász című szobra

Települési érték: Somogyi József Martinász című szobra

Kategória: épített környezet; kulturális örökség

A települési érték leírása:

A Martinász szobor Somogyi József, Kossuth-díjas szobrászművész alkotása, mely nagy sikerrel szerepelt, aranyérmet nyert a 1958-as Brüsszeli Világkiállításon.

A szobor 1953-ban született, de csak hosszú évek múltával, 1961-ben kapott köztéri nyilvánosságot Dunaújvárosban. A szobor eredetileg Schall József építész kérésére a soroksári Vasmű elé készült.

Rózsa Gyula művészettörténész így ír a szoborról 1970-ben :„…a Martinász csípőre tett kézzel, fáradt-diadalmas mozdulattal, az igazi munka igazi, keserves pátoszával. Szokatlan volt sovány győztessége, szokatlan sallangtalan plasztikai ereje...”. 1990-ig a város címerében is szerepelt.

A szobor címét egy vasipari munkakör adta: a Siemens-Martin acélgyártási technológiát használó vasöntő munkásokat hívták martinásznak, akik a vaskohókban a folyékony vasat lecsapolták. (Az eljárás lehetővé tette, hogy kiinduló anyagként folyékony nyersvasat és ócskavasat is felhasználhassanak. A Martin-acélgyártás mintegy száz évig vezető módszere volt az acélmetallurgiának, csak az oxigénes konverteres eljárás(ok) előretörése nyomán napjainkra gyakorlatilag megszűnt.)

Kapcsolódó anyagok: https://www.duol.hu/hetvege/a-martinasz-valojaban-kohasz-1100844/

6. ábra: Somogyi József Martinász c. szobra

Forrás: https://dunaujvaros.hu/somogyi_jozsef_martinasz_cimu_szobra

Somogyi szobra a hozzáértők szerint valójában kohászt ábrázol, melyet a modell viselete is mutat: a hosszú bőrkötény, a teljes arcot eltakarni képes, hátrahajtott védőálarc, és a csapolónyílás áttörésére szolgáló stanga, amire a figura támaszkodik. De ez cseppet sem von le a szobor értékéből vagy jelentőségéből – a szobor évekig szerepel a város címerében is.

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Somogyi József szobra a korszak egyik kiemelkedő, nemzetközi szinten elismert műve.

2013. június 3-án avatták fel a Martinász szobor környékén elkészült parkot

7. ábra: A Martinász szobor Dunaújváros

Fotó: Ortó Béla, forrás: *http://www.jakd.hu/index.php?p=evfordulo&id=1411#lbg*

A Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes

Települési érték: Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes

Kategória: kulturális örökség

A települési érték leírása: A Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes Dunaújváros legrégebbi, legnagyobb hagyományokkal rendelkező művészeti csoportja, mely Forrai Kálmán vezetésével alakult meg1952-ben. Megalakulása óta több generációt nevelt a kultúra, a művészetek, a mozgás szeretetére. A hazai néptáncoktatás egyik kiemelkedően eredményes szereplője, növendékeik számos elismerésben részesültek, hazai és nemzetközi díjak formájában.

8. ábra: Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes

Forrás: https://dunaujvaros.com/hirek/201905/meltan_a_varos_egyik_buszkesege_a_vasas_tancegyuttes

Az egyesület az évtizedek alatt többször is székhelyváltoztatásra kényszerült, míg végül az 1974-ben megnyitott Munkásművelődési Központ lett a bázisa, azóta is ott tevékenykedik. Az MMK Nonprofit Kft. egy egész oktatóbázis kiépítését tette lehetővé az egyesület számára.

Fennállásának közel 70 éve sikerekben és nehézségekben is bővelkedett, erről az időszakról részletesen a táncegyüttes weblapján olvashatnak az érdeklődők:

http://dunaujvarosivasas.hu/index.php?p=tortenet

9. ábra: A Vasas táncegyüttes a jubileumi díjátadó ünnepségen, Suplicz Mihály művészeti vezetővel

Forrás: http://www.castellum.do/2017/10/23/1956-oroksege-unnepi-percek-a-bartokban-dijatadoval

Az alábbiakban egy rövid összefoglalását adjuk a táncegyüttes közel 70 éven átívelő történetének.

A megalakulást követő kezdeti próbálkozások elsősorban a közösségi rendezvények, felvonulások színesebbé tételét célozták.

1954-től *Wünsch László* dolgozott a tánckarral, saját és vásárolt koreográfiákkal bővítették a repertoárt, aki feleségével, Tomcsányi Éva balett mesterrel Dunaújvárosba költözött. 1965-ben Dunaújvárosban rendezték a Vasas Néptánc Fesztivált, az együttesnek ebben az évben lett művészeti vezetője és koreográfusa *Péterffy Attila*, akinek nevéhez fűződik a Rábai Miklós-féle irányvonal meghonosítása és Molnár István módszereinek alkalmazása a táncosok képzésében. Ezzel egy új és eredményekben gazdag időszak kezdődött a táncosok életében.

10. ábra: A „Vasas" 1982-ben a Dózsa Mozi előtt

Képek forrása: jakd.hu - képtár / Válogatás a Dunaújvárosi Hírlap fotóarchívumának anyagából / Zenekarok, énekkarok, énekesek, együttesek

1980 őszén vette át Neuwirth Annamária és Szögi Csaba a vezetést. Mindketten Novák Ferenc és Foltin Jolán tanítványai voltak, akik nagy lendülettel láttak neki az akkor már 400 főt számláló utánpótlás megszervezéséhez. Innentől datálódik a néptánc mellett, a táncszínházi műhely, amely országosan is egyedülálló, példaértékű volt. Külföldi fesztiválok fődíjai és nívódíjai bizonyítják a magas minőségű munkát.

Az együttes magjából megalakult Budapesten a Közép-Európa Táncház.

Rácz Attila ekkor került a táncegyüttes élére. 1992-ben az immár 40 éves együttes ismét megújulóban volt, Dijonban és Thaiföldön is képviselték hazánkat és városunkat, és elnyerték a Pro Cultura Intercisae díjat 1998-ban.

1999-ben a Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza keretében, megalakult „Dunaújváros Táncszínháza", átmenetileg Hájasné Nagy Anikó vitte tovább a Vasas Táncegyüttes szakmai munkáját. a Táncszínház tagjai a Vasas új generációs felnőtt táncosai, valamint más együttesektől átkerült profi táncosok lettek. Művészeti igazgató Rácz Attila, munkatársa pedig Skaliczky Andrea lett.

Ezt követően pedig a Táncegyüttes két új művészeti vezetője Halmi Zoltán és Balogh Edina lett. A két kitűnő mester, aki időt és fáradságot nem kímélve dolgozott, elérte azt, hogy 2002-ben a Táncegyüttes fennállásának 50 éves jubileumi műsorával fergeteges sikert aratott. Bizonyítást nyert, hogy nekik is sikerült megindítani azt a folyamatot, ami az elődöket a szakmai sikerek magaslataira emelte. Szép sikerek következtek a Szolnoki Fesztiválon, illetve a Riesai Nemzetközi Fesztiválon arany, majd bronz érmet nyertek.

2012-től, a 60. jubileum megszervezésétől napjainkig Szőke Genovéva és Suplicz Mihály szakmai irányításával dolgozik a nagy múltú közösség. Az MMK fenntartóként, az együttest támogató Alapítvánnyal karöltve azon dolgozik, hogy támogassák az együttes fejlődését, minőségi tevékenységét.

Hazai fesztiválok díjai, szóló táncosi díjak bizonyítják a jelenleg is folyó magas szintű szakmai munkát. Hosszú évek után ismét külföldön képviselik hazánkat, és hirdetik a magyar néptánc páratlan szépségét! Az elmúlt 10 évben szinte teljes generációváltás zajlott az együttesnél. Jelenleg felnőtt együttes mellett 4 utánpótlás csoporttal dolgozik. Dunaújvárosban bizonyította a vasas amatőr néptáncosok serege, hogy táncszeretete, felkészültsége alapján továbbra is megilleti az a kiemelkedő szerep, amit a magyar néptánc mozgalomban nemzetközi és hazai színtéren is betöltött. A Vasas fennállásának a 65. évfordulóját 2017 őszén ünnepelhette egy jubileumi gálán, melyen az együttes elnyerte a "Dunaújvárosért" Díjat is. A Vasas jelenleg is Dunaújvárosé, mint ahogy Dunaújváros a Vasasé.

Forrás: https://dunaujvaros.hu/dunaujvarosi_vasas_tancegyuttes_0

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a Vasas táncegyüttes Dunaújváros kultúrájának szerves része, melyet a város közgyűlése is elismert. A néptáncegyüttes több évtizedes lelkiismeretes és a közösség számára példaértékű művészeti és hagyományőrző tevékenységének elismeréseként a „Dunaújvárosért Díjat” 2017. évben a Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes részére adományozta.

A tánc műfajainak megalapítása Dunaújvárosban

Települési érték megnevezése: „A tánc műfajainak megalapítása Dunaújvárosban” (Wünsch László-Tomcsányi Éva munkássága)

Kategória:kulturális örökség

A települési érték leírása: A Vasas Táncegyüttes 1952 óta, jelenleg is működik. A Gárdonyi Géza Általános Iskola egyedi tánctörténete Tomcsányi és Wünsch megjelent könyveikben is megtalálható.

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a városunk tánc élete folyamatosan működik (70 év) jelenleg is.

Dunaújvárosi Vegyeskar

Települési érték: Dunaújvárosi Vegyeskar

Kategória: kulturális örökség

A települési érték leírása: A kórus 1952-ben alakult, szinte egyidős a várossal, a Dunai Vasmű (később Sztálin Vasmű) és Sztálinváros építését követően alakult meg nem sokkal. Számos névváltozás után most a Dunaújvárosi Vegyeskar nevet viseli. A kezdetektől résztvevője, szereplője, színesítője volt minden kor kulturális életének, az ünnepségeknek, képviselte a várost az országot versenyeken, megmérettetéseken. Annak idején a központi vezetésben merült fel az igény, hogy az "első szocialista várost" méltó színvonalon képviselő kulturális együttesek jöjjenek létre.

11. ábra: A Dunaújvárosi Vegyeskar

Kép forrása:

https://dunaujvaros.com/hirek/202010/a_kultura_kovete_lett_a_dunaujvarosi_vegyeskarunk

Az énekkar szervezésével Székely Endre zeneszerzőt, a Magyar Rádió Énekkarának korábbi vezetőjét bízták meg, aki 1952 elején megkezdte a munkát, melynek eredményeképpen létrejött a Sztálin Vasmű Művészegyüttesének Énekkara (vagy Munkáskórusa). Székely Endre 1956-ig vezette az énekkart, őt Rudolf Péter váltotta 1960-ig.

1960-ban a kórus egyesült a városban addig önállóan működő Pedagógus Énekkarral, és létrejött a Dunaújvárosi Központi Kórus. A karnagyi szerepet az év folyamán Rudolf Pétertől Székely István vette át. Ő harminc évig, 1990-ig volt a kórus szakmai vezetője.

A kórus határon túlról, sőt tengerentúlról is kapott meghívást, régebben az akkori szocialista országokból, a közelmúltban New Yorkból, Svájcból, Ausztriából, Olaszországból.

12. ábra: A Dunaújvárosi Vegyeskar

Forrás: archív képek a vegyeskar életéből,

https://dunaujvaros.com/hirek/202010/a_kultura_kovete_lett_a_dunaujvarosi_vegyeskarunk

2015 őszétől két karnagy, Könyves Ágnes és Kurucz Gergely vezetésével működik a kórus, és nagy repertoárral rendelkezik – legutóbbi fellépésük a MÜPA színpadán volt, ahol 12 kórussal együtt Verdi operáinak dallamait szólaltatták meg. Horváth Péter kortárs zeneszerzők iránti érdeklődése pedig a Dunaújvárosi Vegyeskart történetének legemlékezetesebb szerepléséhez vezette: 2014 januárjában felléphettek a New York-i Carnegie Hallban Karl Jenkins Arany János Walesi Bárdok című verséből írt művének amerikai ősbemutatóján.

13. ábra: Bartók Béla Ligetzáró-Évadnyitó 2018

Fotó: Ady Géza

További információ:

a kórus weboldala: https://dunaujvarosivegyeskar.hu/

https://dunaujvaros.com/hirek/202010/a_kultura_kovete_lett_a_dunaujvarosi_vegyeskarunk

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Ebben a műfajban egyetlen és egyedi a városban, a vezetők és a tagok kitartásának és lelkesedésének köszönhetően minden akadályt leküzdve örök értéket képvisel a kórus, hozzátartozik a város életéhez. Az együttes 1996 áprilisában több évtizedes kimagasló művészeti tevékenységéért elnyerte a Vasas Szakszervezet Művészeti Nívódíját, majd 2008-ban DMJV Önkormányzatától Pro Cultura Intercisae kitüntetést kapott.

Dózsa Mozi és a Dózsa György tér

Települési érték: Dózsa Mozi és a Dózsa György tér

Kategória: épített környezet; kulturális örökség

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

A Dózsa Mozi és a Dózsa György tér az 50-es évek városstervezésének egyik jelképértékű helyszíne. A Dózsa Mozicentrum, régi nevén Dózsa György Filmszínház Dunaújváros belvárosában található, a város kultikus moziépülete. Építése 1951. májusában kezdődött, 1951. december 20-án adták át a közönségnek.

A Dózsa Mozi első nagyobb tatarozási munkálatait 1962. augusztus 15-én kezdték el, melynek során az épület tetőszerkezetét javították, illetve a kép-, és hangtechnikai eszközök felújítására is sor került, ettől kezdve szélesvásznú filmeket vetítettek a megjelentek előtt. A Dózsa Mozi fenntartója ma a Kultik mozi hálózat, hazánk második legnagyobb mozihálózata.

A Szrogh György által tervezett, műemléki védelem alatt álló épület nagyszabású, külső és belső felújítására és energetikai korszerűsítésére 735 millió forintot költöttek a közelmúltban, melynek egy részét az üzemeltető KULTIK mozivállalat vállalta magára. Az épület ikonikus jegyeinek megtartásával KULTIK a mozit egy igazi, mai igényeknek megfelelő közösségi térré álmodta meg, ahol a kényelmes, légkondicionált épületben a mozi és a kulturális programok is helyt kapnak.

Az épületben 2 moziterem a legkorszerűbb technológiával és változatos filmkínálattal várja a közönséget, emellett az épület kiállításoknak, koncerteknek és rendezvényeknek is helyet ad. A mozi műsora weboldalán tekinthető meg: https://kultikdunaujvaros.hu/

Az épület előtti tér pedig igazi központi találkozó és pihenőhely. Az épület régi és új arcát az alábbi fotók szemléltetik.

14. ábra: A Dózsa Filmszínház egykor és ma

Forrás:http://dunaujvarosmesel.hu/

15. ábra: A Dózsa György tér mai arca, a Corner Hotel és Kávézó szomszédságában

Forrás: https://retropolisz.com/2018/02/17/dunaujvaros-moderntol-modernig-a-szocrealon-at-i/

További információ: https://kultikdunaujvaros.hu/

Rövid tudósítás: https://dunaujvaros.com/hirek/202107/dstv_a_mozizas_is_szabad

https://dunaujvaros.com/hirek/202007/buli_a_teren_vastaps_a_teremben_ujra_nyitva_a_dozsa

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a Dózsa Mozi épülete és az előtte lévő tér szerves egységet alkot, a teret együttesen keretezi a műemlék mozi és a Vasmű út épületei. A mozi előtti téren több értékes képzőművészeti alkotást, szocreál szobrot tekinthetünk meg.

A Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros Gyűjteménye

Települési érték: A Kortárs Művészeti Intézet- Dunaújváros Gyűjteménye

Kategória: kulturális örökség

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

Birkás István és Takács Lajos magánkezdeményezése nyomán indult el az akkor még „modern művészeti múzeum" 1989-ben, a gyűjtemény 1992-ben került először kiállításra az Uitz teremben. Először adományokkal, később vásárlásokkal (kizárólag a Nemzeti Kulturális Alapítvány támogatásával) lett mára a kollekció a magyar kortárs képzőművészet egyik legfontosabb gyűjteménye. Rangja és elismertsége itthon és külföldön is vetekszik a Magyar Nemzeti Galéria vagy a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum gyűjteményével. Egyedivé leginkább az teszi, hogy míg a feljebb felsorolt gyűjtemények az egy-egy életművet reprezentatív módon képviselő alkotásokat gyűjtötték, addig Dunaújváros az egyes életműveken belül is a műfaji kísérleteket, a kifejezésbeli próbálkozásokat kereste.

16. ábra: A Kortárs Művészeti Intézet épülete

Forrás: http://www.ica-d.hu/ képanyaga

Az Intézetet ma az önkormányzat által alapított Modern Művészetért Közalapítvány működteti, Kortárs Művészeti Intézet (angolul: Institute of Contemporary Art, rövidítve: ICA) néven. Az Intézet az országos tárlatok mellett helyi- és nemzetközi kiállításokat is rendez, kollekciója a magyar kortárs képzőművészet egyik legfontosabb gyűjteményévé vált.

17. ábra: Egy kiállítás képei

Forrás: http://www.ica-d.hu/ képanyaga

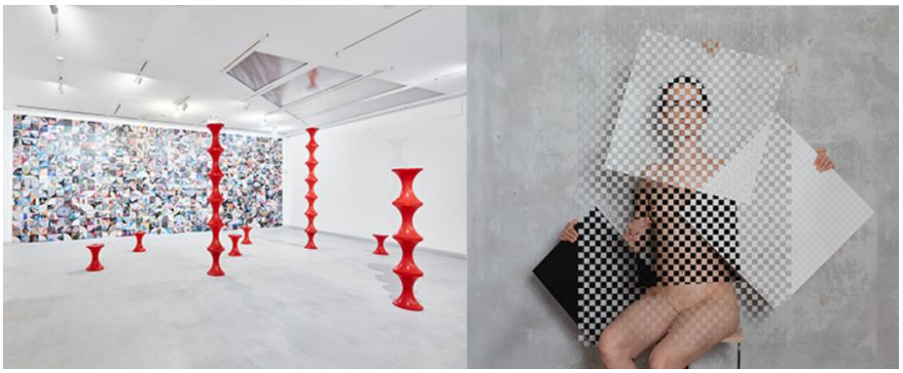

Forrás: http://www.ica-d.hu/ képanyaga

Két alapvető feltétel meghatározó lehetett az évek múlásával szépen növekvő, differenciálódó műtárgyanyag kinccsé érésében: egyrészt jó szakemberek működtek közre a szerzeményezésben, akik nem csak kvalitásos darabokra vetettek szemet, hanem következetesen viszonyultak az általuk lefektetett gyűjtési irányelvekhez is. Így maradhattak évtizedekig érvényben fontos szempontok, például a perifériku s (kísérletező, zárványszerű vagy korai, stb.) művek beemelése, melyek nem a biztonsági zónából érkeznek, vagy az egyes életművön belüli „ingázás", melynek célja, hogy több alkotói periódust, időszakos törekvést fémjelző munka kerüljön be a kollekcióba egy-egy művésztől, de még számtalan jellemző szempontot fel lehetne itt sorolni. Másrészt a dunaújvárosi gyűjtemény (kincs-)identitását, különleges karakterét meghatározó legfontosabb kondíciónak talán éppen a vesszőfutáshoz lehetett köze. Az „ICÁ-s" kiállítások levegője, a projektek efemer energiái, a kompakt kis élmények, beszélgetések, a sterilnek egyáltalán nem nevezhető munkakörülmények, a szerény, ám

inspiráló közeg. A nagyintézmények, galériák és magángyűjtemények gyarapításának hátterében ezt az élményanyagot nem lehet megtalálni.

További információ: http://www.ica-d.hu/

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: A Kortárs Művészeti Intézet gyűjteménye a magyar kortárs képzőművészet egyik legfontosabb gyűjteményévé vált az évek során. A Kortárs Művészeti Intézet hozzájárulhat a turizmus erőteljes fejlődéséhez és a város ismertségének növeléséhez, hiszen a gyűjtemény egyes darabjait rendszeresen szerepelnek hazai, és európai kiállításokon. Az intézmény tulajdonában álló alkotások Japántól Amerikáig megfordultak már, és a műcédulán mindig szerepel az intézet neve: Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros.

Magyar Papírmúzeum

Települési érték megnevezése: Magyar Papírmúzeum

Kategória: kulturális örökség, valamint ipari és műszaki megoldások

18. ábra: Magyar Papírmúzeum

Forrás: Google

A települési érték leírása: A Magyar Papírmúzeum gyűjteményi anyaga sokrétű, felöleli és bemutatja mind az egyetemes, mind a magyar papír- és vízjeltörténet minden korszakát. A 2016-ban létesült múzeum Európa egyik legnagyobb papírmúzeuma.

19. ábra: Működőképes papírgyártógép-modell és papírbútor

Forrás: https://www.kartya-jatek.hu/magyar_papirmuzeum/

A Papírmúzeum nyitásáról az alábbiakat olvashatjuk:

„A Hamburger Hungária Kft., a Magyar Papírmúzeumért Alapítvány valamint a Magyar Papír-, és Vízjeltörténeti Társaság összefogásának eredményeként 2016-ban végre megvalósulhatott, és Hamburger Hungária Látogatóközpont Magyar Papírmúzeum Dunaújváros néven megnyithatta kapuit az egyetemes és a magyar papírtörténet első magyarországi, reprezentatív állandó kiállítása. A Hamburger Hungária régi irodaépületének teljes második emelete (1000 négyzetméter!) múzeumi térré vált..." **Bajusz György. Dunaújvárosi Hírlap, 2016.09.09.**[2]

Hol található? A Hamburger Hungária Kft. Látogatóközpontjában - 2400 Dunaújváros, Papírgyári út 42-46.

További információ: https://magyarpapirmuzeum.webnode.hu/

https://mgonline.hu/system/articles/1785/articles_1785_original.pdf?1485928485

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: szakterületre orientált, egyedi, országos hatókörű múzeum, állandó és időszaki kiállításokat bemutató, múzeumpedagógiai, oktatási, kutatási tevékenységet támogató speciális (papír-) ipartörténeti látogatóközpont

[2] Forrás: https://dunaujvaros.hu/magyar_papirmuzeum

Steixner István munkássága

Települési érték: Steixner István

Kategória: kulturális örökség

A települési érték leírása: Steixner István Dunaújvárosban alkotó bőrdíszműves mester. Már gyermekkorában érdeklődést mutatott a népi mesterségek iránt, így beiratkozott a Képző és Iparművészeti Szakközépiskola bőrműves, később a dunaújvárosi Lorántffy Zsuzsanna Középiskola bőrdíszműves és népi bőrműves szakára. Az Országos Szakma Kiváló Tanulója versenyen elért eredménye csak még inkább meggyőzte arról, hogy jó úton jár. 2001-ben indította vállalkozását, 2008-tól pedig főállásban foglalkozik bőrműves alkotások készítésével. Alkotásai mindegyike teljesen kézzel készül; maga tervezi a mintát, szabja a bőrt, és varrja össze a darabokat. Tekintve, hogy minden esetben a megrendelők egyedi elképzelései alapján dolgozik, tulajdonosaik a kész tárgyakat valóban magukénak érezhetik, melyek harmonizálnak saját ízlésükkel, személyiségükkel. Az általa készített termékek jóval többet tudnak praktikus funkciójuknál: klasszikus, örök darabok, amelyek hosszú éveken át kiszolgálják viselőjüket, és sosem mennek ki a divatból. Nemes anyaguknak, aprólékos kidolgozottságuknak és egyedi mintázatuknak köszönhetően valódi értéket képviselnek. István különleges munkáit az elmúlt években 30-nál is több kiállításon és 650 rendezvényen tekinthette meg a közönség.

Mára 44 országból érkező, közel 10000 megrendelést volt szerencséje teljesíteni, és reményei szerint egyre szélesebb körben mutathatja be azon tárgyakat és motívumkincset, amely a magyar nép sajátja. Ezen gondolat mentén arra vállalkozott, hogy a múltat idéző mívességet modern köntösbe öltöztetve ötvözze termékeiben a tradíciót és innovációt.

20. ábra: Steixner István

Forrás: https://dunaujvaros.hu/steixner_istvan

Volt lehetősége neves divatházakkal is együtt dolgozni és elmondhatja, hogy a Steixner márka, logó, mottó, és specialitása, az áttört technika is oltalom alatt áll. Tervei között szerepel, hogy egyik termékcsoportját Hungarikumként ismertesse el, továbbá munkásságának 25 éves jubileuma alkalmából egy kiállítás megrendezésére is készül. Ezek mellett egy dunaújvárosi kézműves egyesület megalapítása és egyesületi központ létrehozása, amelyben helyi, és környékbeli alkotókkal dolgozna együtt programszervezés és alkotás tekintetében.

Forrás: https://dunaujvaros.hu/steixner_istvan

További információ Steixner István weboldalán: https://steixnerleather.com/

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Az általa készített termékek jóval többet tudnak praktikus funkciójuknál: klasszikus, örök darabok, amelyek hosszú éveken át kiszolgálják viselőjüket, és sosem mennek ki a divatból. Nemes anyaguknak, aprólékos kidolgozottságuknak és egyedi mintázatuknak köszönhetően valódi értéket képviselnek.

21. ábra: Steixner István munkái

Forrás: https://dunaujvaros.hu/steixner_istvan és https://steixnerleather.com/

Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep és Szoborpark

Települési érték megnevezése: Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep és Szoborpark

Kategória: kulturális örökség

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

A Dunaújvárosi Acélszobrász Alkotótelep a hatvanas évek második felétől kibontakozó alkotótelepi-mozgalom részeként jött létre 1974-ben.

Az Alkotótelep az első olyan kezdeményezések egyike volt az országban, amely a nagyipari hátteret kihasználva, az adott üzem profiljának megfelelő anyagokkal dolgozott. A vas és az acél új alternatívát nyújtott a hagyományosan használt szobrászati anyagok mellett, a gyárakban alkalmazott megmunkálási technikák révén – öntés,

kovácsolás, hegesztés stb. – lehetővé téve a testek és síkok újfajta formakapcsolatát. Az alkotótelep fennállása alatt mindvégig a Vasmű és a városvezetés támogatását élvezte. Független fórumnak számított, nem volt tényleges megrendelő vagy cenzor, aki irányította volna az alkotói folyamatot. Az itt alkotó művészek között sokan kiszorultak az állami megrendelésekből, vagy képtelenek voltak az elvárt stílus szerint alkotni, szobraikra és plasztikáikra többnyire az absztrakció jellemző.

A 2000-es évig bezárólag összesen 58 köztéri alkotás készült és számos kisplasztika. Pályázni makettel, tervvel és műleírással lehetett. Kezdetben egy hónapos volt a tábor, ez később hat hétre emelkedett, ezalatt a művészek teljes ellátást kaptak szállással, étkezéssel és ösztöndíjjal. Az alkotók elsőként a gyárral és az üzemekkel ismerkedtek, a terepbejárás alkalmával pedig nem egyszer előfordult, hogy az ott látott viszonyokhoz alakították a készülendő műveket. Az első években a Vasmű hulladék-anyagaiból készültek az alkotások a főiskola tanműhelyében, majd ’77-től, immár a gyárban, bonyolultabb technikákhoz és nemesebb anyagokhoz is hozzáfértek.

A magyar alkotók jórészt a huszadik századi magyar szobrászat kiemelkedő jelentőségű művészei és a neoavantgárd képviselői közé tartoztak. Voltak olyanok közülük, akik többször is elnyerték a lehetőséget, például Buczkó György, Galántai György, Heritesz Gábor, Palotás József, Szöllőssy Enikő, Trombitás Tamás és Friedrich Ferenc is. Nemcsak monumentális művek készültek a táborban, hanem kisplasztikák, kisszobrok is, melyeknek csak nagyon kis része maradt a Dunaferr-Art Alapítvány tulajdonában, jelentősebb hányadukat a művészek magukkal vitték.

1983-tól a telep nemzetközi lett. A külföldi művészek meghívását a szövetségen keresztül, vagy személyes, szakmai ismeretségek révén bonyolították.

A Dunaújvárosi Szoborpark

1975-ben hangzott el először az a javaslat, hogy az Acélszobrász Alkotótelepeken készülő műveket a Duna-parton helyezzék el. A Gellért-hegy magasságában a lösztalajra épült várost az 1964-es partomlás után, teraszosan kiépített védrendszerrel tették biztonságossá.

Az 1970-es évek elejétől fokozatosan kiépülő, botanikájában megtervezett, gazdag növényzettel betelepített, festői környezetű Duna-parton jön létre - 58 nagyméretű műalkotás elhelyezésével - a város egyik legszebb részeként, a sétáló utakkal szegélyezett Szoborpark.

22. ábra: A dunaújvárosi szoborpark néhány alkotása

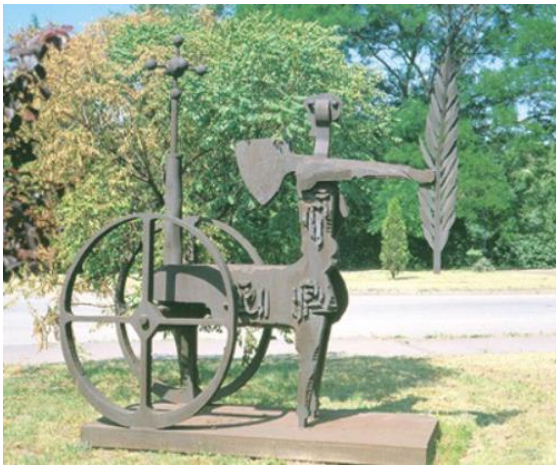

Forrás: https://dunaujvaros.hu/szoborpark

Forrás: https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/utazz/dunaujvaros-romantikus-duna-parti-helyek-az-ipari-varos-szelen/

A Szoborpark alkotásairól további képek:

https://dunaujvaros.hu/dunaujvarosi_szoborpark

http://steelsculpture.art/hu/szoborpark/

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Az Acélszobrász Alkotótelep és Szoborpark a hatvanas években kialakult alkotótelepi mozgalmak folytatásaként jött létre és 1974-től egészen a 2000-es évekig meghatározó fóruma volt Dunaújváros kulturális életének. Tizenkét alkalommal került sor a szimpóziumokra, összesen ötvenkét hazai és nemzetközi művész szereplésével. A Duna-parti szoborpark egész Európában egyedülálló, páratlanul gazdag és változatos természeti környezet öleli körbe az alkotásokat. A művek dimenziójukat, formavilágukat és technikai megvalósításukat tekintve is kísérletezőek és egy nagyon szabad légkörű csoportot alkotnak. A szoborpark országos műemléki védettséget élvez, eszmei értéke másfél milliárd forintra tehető.

Forrás: http://steelsculpture.art/hu/tortenet/ és https://dunaujvaros.hu/dunaujvarosi_nemzetkozi_acelszobrasz_alkototelep_es_szoborpark

Az „épített környezet" kategóriába sorolt értékek

Dunaújvárosi Evangélikus Templom

Települési érték megnevezése: Dunaújvárosi Evangélikus Templom

Kategória: épített környezet

23. ábra: A Dunaújvárosi EvangélikusTemplom

Forrás: https://dunaujvaros.hu/hir/32802 és http://hazai.kozep.bme.hu/hu/evangelikus-templom-dunaujvaros/

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

Az evangélikus templom ünnepélyes alapkő letétele 1993. december 4-én, felszentelése 1996. május 25-én, pünkösd szombatján volt, nagy közönség előtt.

Az épületegyüttes templomtérből, kiállító helyiségből (galéria) ifjúsági házból, és parókiából áll. Az Ybl-díjas építész, Nagy Tamás úgy alakította a templomteret, hogy kiváló akusztikája révén alkalmassá vált színvonalas koncertek rendezésére is. E mellett számos előadás, összejövetel és kiállítás otthona is a templom épületegyüttese. melynek galériájában szinte egész évben kiállítások láthatóak. A 2002-es Velencei Nemzetközi Építészeti Biennálén szerepelt az épület, és az épületegyüttes 2012-ben elnyerte a Fejér Megyei Építőipari nívódíjat. Természetesen számos gyülekezeti program és alkalom mellett a város számára is komoly kulturális és közéleti értéket képvisel az épületegyüttes, amely architektúrájával a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán demonstrációs anyag, ezért évente több építészcsoport tesz „zarándoklatot" a városba. A templom a város nyugati kapujában, Trianon emlékművével (szemben a 48-as emlékművel) a település ikonikus alkotásává vált, és sokak (csoportokat, kórusokat, művészeket beleérve) otthonává vált az évek során.

Hol található? Dunaújváros, Szilágyi Erzsébet út 34, 2400

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Az épületegyüttes világhírű építészeti alkotás, Nagy Tamás elhunyt építész egyik legismertebb műve, amellett, hogy a város közkedvelt közéleti és művészeti tere.

Pentele híd

Települési érték: Pentele híd

Kategória: épített környezet; ipari és műszaki megoldások

A települési érték leírása:

A Pentele híd egy 1682 méter hosszú autópálya-híd 2x2 forgalmi sávval, 2x1 leállósávval, a híd északi oldalán kiépített kerékpárúttal és gyalogjárdával. A Duna fölött átívelve Kisapostagot köti össze Dunavecsével, egyúttal a Dunántúlt az Alfölddel, illetve a 6-os számú főutat az 51-es számú főúttal. Ismert még Dunaújvárosi híd és M8 Duna-híd néven is. A hídra az említett két település közigazgatási területéről lehet fel-, illetve lehajtani. Dunaújváros közigazgatási területén mintegy 600 méter hosszan csupán áthalad. Kivitelezésére 2004. szeptember 17-én írták alá a szerződést, ám az eredeti, 2006. november 30-i átadási határidő helyett csak 2007. március 13-án érték el a szerkezetkész állapotot. A lakosság már egy nappal a július 23-i hivatalos átadás előtt birtokba vehette a hidat.

24. ábra: A Pentele Híd

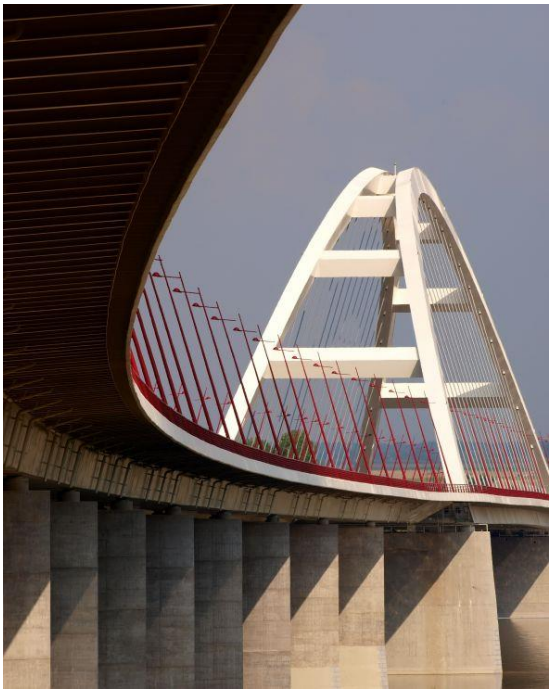

Kép forrása: https://dunaujvaros.hu/pentele_hid_0

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: A Dunaújváros térségében a Duna folyam felett átvezető Pentele-híd Magyarországon – a fővárosi hidakat leszámítva - a legnagyobb kapacitású Duna híd, amely egyúttal a magyar hídépítő mérnöki zsenialitás bizonyítéka is. Az 1682 méter hosszú és 41 méter széles Pentele-híd valójában öt különálló acélhíd együttese. Az öt híd egésze a Kisapostag közigazgatási területén levő nyugati és a Dunavecse közigazgatási területén elhelyezkedő keleti hídfő között egységesen lejt keleti irányba 1,46%.kal.

A Pentele-híd egyedülálló és zseniális mérnöki teljesítmény, alátámasztására szolgálnak a következők: a két nyugati 1067 méter hosszú ártéri híd közel száz tonnás elemeit a csepeli Duna part közelében hegesztették össze a terv szerint uszályokon hozták Dunaújvárosba, az épülő két ártéri hídhoz. Az egyes elemeket a 13. pillér magasságában hegesztették a korábban ideszállított elemhez. Az így fokozatosan egyre hosszabbodó és mind nagyobb tömegű két ártéri hidat emelkedő szögben, 7 ezer méter sugarú ív mentén kellett milliméter pontossággal (számítógépes megoldás segítségével) lassan eltolni egészen a nyugati hídfőkig.

A Duna folyam felett átvezető mederhíd kéttámaszú, kábelekkel függesztett merevítő gerendás, kosárfül elrendezésű ívhíd. Támaszköze 307,9 méter. Jelenleg a mi hidunk a világon kategóriájában a legnagyobb. Korábban a japán Shinhamadera híd volt a világrekorder 254 méteres támaszközével (áthidalt távolság). A Pentele-híd ívhíd részének támaszköze ezzel szemben 307,9 méter, tehát nem centiméterekkel, hanem több mint 20%-kal nagyobb! Mérnöki csúcsteljesítmény, egyúttal világrekord a dunaújvárosi ívhíd.

Az is világrekord, amiként a dunavecsei Duna-parton összehegesztett, uszályokra átterhelt és összesen mintegy tízezer tonna tömeget a dunavecsei partról a végleges helyére úsztatták. Nem tengeren, nem állóvízen, hanem egy kis vízmélységű folyam, a Duna felszínén, ami számítások sokaságával megalapozott mérnöki csúcsteljesítményként van számon tartva.

25. ábra: A Pentele Híd

Forrás: https://dunaujvaros.hu/pentele_hid_0

Az „agrár-és élelmiszergazdaság" kategóriába sorolt értékek

Magyar Óriásnyúl

Települési érték megnevezése: Magyar Óriásnyúl

Kategória: agrár-és élelmiszergazdaság

A települési érték rövid, szöveges bemutatása:

A Magyar Óriásnyúl nemzetünk egyetlen őshonosnak elismert nyúlfajtája, mely nemzeti érték és fokozottan védett. Dunaújvárosban tenyésztői bázissal rendelkezik.

Fiatal fajta, a két világháború között keletkezett. Őse az igen vegyes összetételű magyar parlagi nyulak és a magyar vadas nyúl mellett a 19. század végén hazánkba került belga óriás nyúl. Kifejlett korban a testsúlya 5,5 – 7 kg közötti.

Igénytelen, gyors növekedésű, jó takarmányhasznosító. Ellenben rossz a nevelőképessége, aránylag sok a halvaszületés és alacsony a választáskori súly. Ezért gazdasági hasznosítása erősen kérdéses, bár húsának minősége nagyon jó.

Négy színváltozatban tenyésztik. A leginkább elterjedt a vadas. A fehér szín önálló színtípus, a fajtatiszta almokban csak fehér színű állatok születhetnek. A szőrzet minden testtájon egyenletes színeződésű.

26. ábra: Magyar óriásnyúl színváltozatok: vadas, fekete, vasderes és fehér

Fotók: Oszkó Ferenc, Mészáros Mihány, Pőcze Norbert

A Magyar Óriásnyúl-tenyésztők Országos Egyesületének, melynek székhelye Dunaújvárosban van, szilárd elhatározása a korábbi standardnak megfelelő fajta „újjáélesztése", genetikai megőrzése, hogy az újra elfoglalhassa az őt megillető helyet a mai magyar nyúlágazatban. Ennek érdekében az egyik legfontosabb céljuk az országban még fellelhető állatoknak és tenyésztőinek felkutatása, összefogása, megfelelő szakmai irányítása a fajta érdekében.

A magyar óriásnyúl kronológikus története elolvasható az alábbi linken:

https://dunaujvaros.hu/magyar_oriasnyul

További információ:

Magyar Óriásnyúl-Tenyésztők Országos Egyesülete: https://magyaroriasnyuletsz.eu/

Az óriás nyúlfajtát bemutató videó: https://magyarmezogazdasag.hu/2020/09/28/az-egyetlen-oshonos-magyar-nyulfajta

Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a Magyar óriás egy tradicionális, edzett, ellenálló, éppen ezért hagyományos - akár ökológiai - körülmények között is kiválóan tartható nyúlfajta. Alapja lehet az ilyen tartástechnológiában előállított – akár

hungarikum jellegű – élelmiszereknek. Mivel a lakosság elenyésző hányada fogyaszt ma nyúlhúst, ezért talán kevésbé ismert annak számos előnyös tulajdonsága. Mindezen tények alapján helye van a mai modern táplálkozásban is. Ennek keretében népszerűsítjük a nyúlételeket és a nyúltartást, mint elfoglaltságot.

4. Javaslatok az értéktárba való felvételre

Az alábbiakban az értéktárban még nem szereplő, de helyi jelentőségüknél, várostörténetben betöltött szerepüknél fogva odaillő, természeti, tárgyi és épített környezeti értékekre teszünk javaslatot.

DUNA-PARTI GYURGYALAG TELEP

A valamikor jellemző még természetes vegetáció- a löszpuszta gyepek - kisebb-nagyobb maradványai találhatóak meg a Duna-part kialakított partvédőmű teraszain. Néhány kisebb foltban él az apró nőszirom (Iris Pumila), a mezőföldi löszgyepek jellemző védett növénye, a Sadler-imola, (Centaurea sadleriana) és az érdes csüdfű (Astragalus asper). Jelentőségével kiemelkedik a fokozottan védett gyurgyalag (Merops apiaster) 20-25 párból álló fészkelő kolóniája. Ezek a színpompás madarak a partvédőmű függőleges falában, hosszú járatok végén alakítják ki a fészkelő üregeket. A jellegzetes hangot adó madarak megfigyelhetők a telep megközelítése nélkül is, amint a terület felett táplálékra vadásznak.

Forrás:
file:///C:/Munk%C3%A1k/Duna%C3%BAjcity/Helyi%20%C3%A9rt%C3%A9kt%C3%A1r%20tanulm%C3%A1ny/dunaujvaros_vedett_termeszeti_teruletei_es_emlekei.pdf

27. ábra: Duna-parti gyurgyalag telep

Forrás: utazzitthon.hu

SZALKI SZIGET

Dunaújváros a Duna partján fekszik, csendes, nyugodt öböllel, melyet festői szépségű part szegélyez. A kikötőtől néhány percnyi sétára terül el a Szalki-sziget, amely lassanként visszanyeri méltó helyét a dunaújvárosiak szívében, és pihenésre, kikapcsolódásra csábítja az ide látogatókat is. A Szalki szigeten jól felszerelt kemping, szabadstand, szaunapark várja a természetkedvelő városlakókat és az idelátogatókat, és egyre több szabadtéri rendezvény kerül itt megrendezésre.

28. ábra: A Szalki sziget a kempinggel és a stranddal

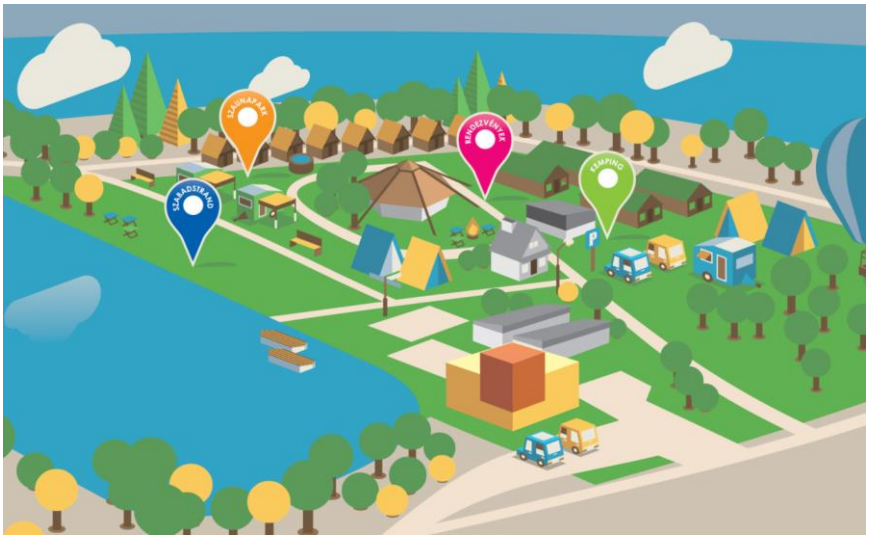

Forrás: http://www.szalkisziget.hu/

MUKI GŐZMOZDONY

Magyarországon az első gyermekvasút a Budai-hegységben épült, ahol azóta is 10-14 éves fiatalok látják el a forgalmi és kereskedelmi szolgálatot. A fővárosi Úttörővasút 1948-as átadását követően hosszabb-rövidebb ideig több más helyszínen is üzemeltek gyermekek által működtetett vasutak, így a Börzsönyben, a Mátrában és Dunaújvárosban.

Dunaújvárosban (akkori nevén Sztálinvárosban) 1958. május 1-jén indult el a forgalom az ország második úttörővasútján, mintegy fél kilométeren. Ez év nyár végére már 1850 méter hosszú lett a 600 mm nyomtávolságú vonal, amely a Vidámparktól a Ságvári kilátóig tartott. A közlekedést két vontatójárművel oldották meg: a Muki becenevű szerkocsis gőzmozdonnyal és egy, a Hargita motorvonat formáit idéző szerkezettel.

29. ábra: Muki a gőzmozdony a város központjában

Forrás: http://gn-geoneo.blogspot.com/2014/11/one-muki-gozmozdony-285-001.html

AZ INTERCISA MÚZEUM

Az Intercisa Múzeum Dunaújváros és környékének régészeti, történeti és néprajzi emlékeit gyűjti, őrzi, s mutatja be állandó és időszaki kiállításain.

A múzeum tudományosan rendszerezett vidéki közgyűjtemény, ahol több mint 700 ezer, elsősorban régészeti műtárgy állagmegóvását, őrzését biztosítják. Dunaújváros büszke múltja és identitása a gyűjteményekben őrzött természeti, történeti és művészeti tárgyakban testesül meg.

Legkorábbi leleteik az újkőkor idejéből származnak, a gyűjtemény törzsét azonban ma is a bronzkor alkotja. Több olyan lelőhely (Kisapostag, Kulcs, Koziderpadlás) kerámia- és bronzanyagát őrzi a múzeum, amelyekről korabeli kultúrát, csoportot, korszakot neveztek el.

Dunaújváros területén az 1. században létesítettek római katonai tábort, melyben az 5. századig folyamatosan állomásozott római katonaság. Római kori gyűjteményünk jelentős részét a katonaság valamint a tábor mellett létesült polgári település lakóinak hagyatéka alkotja.

A város történetére vonatkozó dokumentumok gyűjtése 1951 őszén kezdődött. 1953-tól a tárgyszegénység megszüntetése, majd az évfordulók helyi eseményeihez, a jubileumi kiállításokhoz történő anyaggyűjtés került előtérbe. A múzeumnak jelentős a néprajzi gyűjteménye is.

A Dunaújváros története az őskortól az 1970-es évek közepéig című állandó kiállítás a város és környéke bronzkori, római kori múltját hangsúlyozza, és részletesen bemutatja az új város építésének történetét.

RÓMAI KŐTÁR ÉS ROMKERT

Az egykori római katonai tábor területén létesült kőtár ad helyet a Dunaújvárosban látható római kőemlékek jelentős részének. A 1. század végétől az 5. század elejéig itt állomásozó, kisegítő csapatok táborából jelenleg részben a parancsnoki épület, egy innen kiinduló út, az északkeleti és délkeleti tornyok valamint a déli kapu helyreállított maradványai láthatók.

Légfűtéses házat rekonstruáltak itt. A Mithrász-táblát is itt lelték fel, de emellett számos sírkő, mérföldkő és feliratos kő látható. A fürdő védőépületet kapott, a maradványok szabadon láthatók.

A BELVÁROS JELLEGZETESEN SZOCREÁL STÍLUSBAN ÉPÜLT LAKÓ- ÉS KÖZÉPÜLETEI

Múzeumépület - Erkel Ferenc-, illetve Liszt Ferenc-kert - a (volt) rendőrség Vasmű úti épületének bejárata - Vasmű úti rendelőintézet- Dózsa Mozicentrum- Vasmű út nyugati oldalának házsora- a Vasmű főbejárata- Görbe utca - Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza, stb.

https://retropolisz.com/2018/02/17/dunaujvaros-moderntol-modernig-a-szocrealon-at-i/

BARTÓK KAMARASZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZETEK HÁZA

Az 1953. decemberében adták át a Bartók Béla Kerületi Kultúrotthont, amely néhány éven belül a város központi közművelődési intézménye lett. Alapvető feladata a Vasmű és a város építésén dolgozómunkások és családjaik művelődésének, kikapcsolódásának biztosítása volt. Az első 20 esztendőben befogadó intézményként működött: zenei, színházi előadások sokasága és igen vegyes színvonala volt jellemző.

A „Bartók" 1957-63 között, Ványi Gábor igazgatósága alatt vált a zenei élet centrumává. A 70-es években azonban stílusváltás következett, előtérbe kerültek a színházi produkciók, 1973-82 között született meg az intézmény keretein belül a Dunaújvárosi Bemutatószínpad. A mai arculat az 1990-es évek elején alakult ki, amikor a színházi tevékenység viszonylagos önállóságot nyert Smuk Imre művészeti igazgatása alatt. Az intézmény ekkor vette fel mai nevét: Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza. Az épület ma már a kor követelményeinek megfelelő, modern színházként funkcionál: klimatizált, akusztikusan megtervezett, emelkedő nézőtérrel, forgószínpaddal, a legmodernebb digitális fény és hangtechnikával várja a nézőket.

REFORMÁTUS TEMPLOM

Szabó István Ybl Miklós-díjas építész tervei szerint épült fel 1982 és 1985 között. Az épület acélszerkezete az itteni acélgyártásra utal, de a belülről látható, csillag alakzatú szerkezet a református szimbolikát is érvénybe juttatja. 1917-ben kezdődött a gyűjtés egy templomalap építésére. 1932-ben sikerült egy házat venni a tiszteletes számára. Az istentiszteleteket addig az állami iskola egyik tantermében tartották. A régi házhoz hamarosan új lelkészlakást építettek, így a régi épületrész lett a gyülekezeti terem. 1985 óta használják új templomukat a hívek.

AZ 1848/49-ES HŐSI EMLÉKMŰ

Az 1990. október 6-án a pentelei dombon felavatott 48-as emlékmű ez idáig Palotás legnagyobb szabású munkája is az organikus szellemiség és geometrikus rend egyesítése. Az örökmécses, a kokárdakút, a pad ugyanúgy az együttes szerves része, mint az emlékmű mögött megbújó régi temető sírkövei, vagy az emlékműív alatt elterülő város képe. Felmagasztaló, megrendítő erejű megjelenítése a hősies múltnak.

A DUNAI VASMŰ IPARTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSA

Dunaújvárosban a Dunai Vasmű melletti erdőben bújik meg egy rég elfeledett szabadtéri kiállítás, ahol régi ipartörténeti gépeket állítottak ki még valamikor a 80-as évek második felében.

A gyártörténeti kiállítást azzal a céllal hozták létre, hogy bemutassák a Dunai Vasmű technológiáját 1950-től kezdődően, és természetesen a vas- és acélgyártásban használatos gépeket is megismertessék az arra járókkal.

Az egykori gépmatuzsálemek egy letűnt világ szimbólumaként kínálnak érdekes látnivalót. A kiállítás bekerítetlen, szabadon látogatható szabadtéri látványosság.

VÁROSSZERTE VÉDETT EGYEDI FÁK, FASOROK

A városképre jellemzőek a sétányok és a parkok. Ezek biztosítják, hogy ökológiailag egységes maradjon a város, és kitűnően tompítják a túldimenzionált monumentalitásra törő épületek hatását.

MÓDER ZENÉLŐ SZOBORPARK MÚZEUM DUNAÚJVÁROS

A múzeum az óvárosban, egy magánkertben található. A magánmúzeum szoborpark Móder Rezső Munkácsy-díjas dunaújvárosi képzőművész acélszobor alkotásainak gyűjteménye további kortárs művészek alkotásainak társaságában. A különleges ötdimenziós acélszobrok egyben hangszerként is funkcionálnak. Mint műtárgy és zenehangszer-objekt folyton mozgásban van; a zenélő művek hordozzák a Dunaferr Vasmű technológiáját, és a fiatal város törekvését. Kialakítása nem végleges, folyamatos fejlesztése, és kortárs művek gyűjtése a cél.

30. ábra: Zenélő szobor Dunaújvárosban

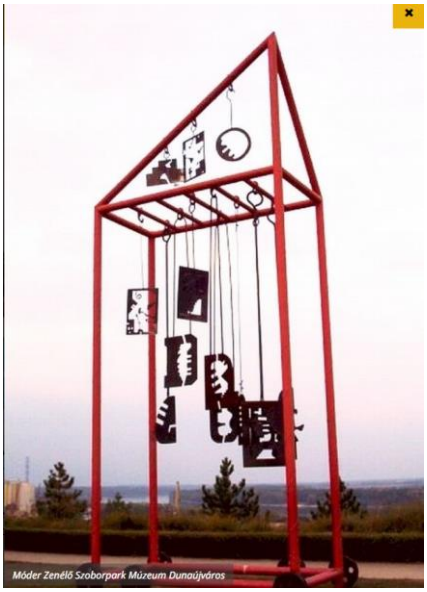

Kép forrása: https://www.programturizmus.hu/partner-zenelo-szoborpark-muzeum-dunaujvaros.html

DUNAÚJVÁROSI ELSŐ VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰ

Az I. világháborúban elesettek emlékére állította Dunapentele község az emlékművet, melyet 1924. november 16-án avattak fel. Az emlékmű a Szórád Márton Általános Iskola falába van beépítve. Az emlékmű felirata: nyugszanak ők a hős fiak dúló csaták után. A szobor alatt és a két oldalán az elesettek nevei - 153 név - olvasható.

További javaslatok:

- Szovjet katonák emlékműve
- A második világháború és a fasizmus áldozatainak emlékműve
- '56-os Kopjafa
- 1956-os emlékmű
- Régi katolikus temető
- Kálvária az Öreg-hegyen

Felhasznált irodalom

Dunaújváros Megyei Jogú Város honlapján található információ a települési értékekről:

Elérése: https://dunaujvaros.hu/telepulesi_ertektar

Értékekre hangolódva - A nemzeti értékgyűjtés módszertani kézikönyve. 2016. Kiadja: Nemzeti Művelődési Intézet, Budapest

Elérése:https://nmi.hu/wp-content/uploads/2019/10/E%CC%81rte%CC%81kekre-hangolo%CC%81dva_egyben.pdf

Minden értéknek legyen közössége! ÉRTÉKFELTÁRÓ JÓ GYAKORLATOK

Elérése:https://nmi.hu/wp-content/uploads/2019/10/Minden-e%CC%81rte%CC%81knek-legyen-ko%CC%88zo%CC%88sse%CC%81ge.pdf

KÖZMŰVELŐDÉS „ON”-LINE - KÖZMŰVELŐDÉSI JÓ GYAKORLATOK

Elérése: https://www.jogyakorlaton.hu/